פאה פרק ב' משנה ד'

א] בדין חרובין: דעת רוב הראשונים שבחרובין נאמר קולא דאף שיש גדר אין זה מפסיק אם רואין זה את זה עי' ר"ש רא"ש ורע"ב וכ"ה בראב"ד פ"ג הכ"א [וזהו דלא כראב"ד בתו"כ עי' להלן], הטעם שחרובין קיל יותר עי' יראים סי' קיט' וראב"ד הנ"ל שכיון שהפם גדולים וכו' דרך לזרעם אפי' מפוזרים מאוד, ולכאו' זה גם הפשט בראב"ד ג' כא' שכיון שחרובין גדולים הדרך להרחיקם יותר זה מזה ומצטרף גם למרחוק [ונתחדש גם כשיש גדר], נראה שלשיטה זו כשאין רואים זא"ז שאין מצטרף הינו כשיש גדר אבל כשאין גדר לכאט' מצטרף דלא גרע משאר אילנות שמצטרף זע"ז [אם אין גדר] אף שאין רואין, אבל בדרך אמונה לא נקט כן וצ"ע.

ב] אמנם עי' רמב"ם שם ונראה שהראב"ד הבין בשיטתו שחרובין לכאו' נאמר דכשיש גדר וודאי לא מצטרף רק גם כשאין גדר זה מצטרף רק כשרואין זא"ז, וכ"ה בראב"ד בתו"כ, והטעם כ' שם הראב"ד ז"ל נראה מגמרא דבני מערבא דלחומרא הוא וכו' ולא ידענא מאי טעמא ושמא מפני כי הם נמוכים משאר אילנות מפני שיש להם ענפים מרובים ופארותיהם ארוכים כדאיתא בפרק לא יחפור ומפני זה הם נחבאים זה מזה עי"ש.

ג] בדעת ראב"צ תלוי בפי' הראשונים הנ"ל.

ד] זיתים: בפשוטו בזיתים נאמר קולא דאף שיש גדר וגם אין ואין מהני לכל רוח שבעיר, ובפשוטו יש לו גם את הקולא של חרובין שאם רואין זא"ז יועיל לכל העיר [ולא יצטרכו לכל רוח] אבל בדרך אמונה כ' שזיתים הכל תלוי רק ברוחות וצ"ע.

ה] מה נחשב רואין, לדעת הרמב"ם ב' בני אדם עומדים בצד האילן וצריך שיראו האנשים זא"ז, בראב"ד מבואר שזה הולך על ראש האילן שרואה את האילן שממול וע"ע לשון הרמב"ם בפיה"מ ובדרך אמונה.

ו] בחרובין שמהני רואין – מבואר בירושלמי בדין ל' אילנות שאם הראשונים רואין את האמצעיים ואמצעיים רואין את הראשונים ואין הראשונים רואין זה את זה מפריש מן הראשים על האמצעיים ומן האמצעיים על הראשים ואינו מפריש מן הראשים על הראשים